

แนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดของชุมชนแห่งหนึ่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The approach for alcohol consumption control in live music car activities of a community in northeastern region

อิทธิพงษ์ ทองศรีเกตุ

Ittipong Thongsrikate

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Faculty of Liberal Arts, Maejo University

DOI: 10.14456/dcj.2021.79

Received: December 20, 2020 | Revised: April 19, 2021 | Accepted: April 27, 2021

บทคัดย่อ

รถแห่ดนตรีสด เป็นมหรสพอย่างหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีลักษณะคล้ายกับเวทีเครื่องเสียงเคลื่อนที่ ดึงดูดให้เด็กและเยาวชนมาร่วมกิจกรรม และเป็นพื้นที่หนึ่งที่เปิดโอกาสให้คนกลุ่มนี้เข้าถึงการบริโภคแอลกอฮอล์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ชาวบ้านในชุมชนจำนวน 10 คน เจ้าของรถแห่ดนตรีสดจำนวน 5 คน และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนที่ใช้บริการรถแห่ดนตรีสด การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางควบคุมของครอบครัวและชุมชน 2) แนวทางควบคุมของผู้นำชุมชน 3) แนวทางการควบคุมของเจ้าของรถแห่ดนตรีสด และ 4) แนวทางควบคุมของภาคีที่เกี่ยวข้อง (โรงเรียนและผู้ว่าจ้างรถแห่ดนตรีสด) โดยแนวทางเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อจำกัดการเข้าถึงการบริโภคแอลกอฮอล์ และสร้างความปลอดภัยแก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในชุมชน

ติดต่อผู้พิมพ์ : อิทธิพงษ์ ทองศรีเกตุ

อีเมล : Thongsrikatei@gmail.com

Abstract

Live music cars are popular in northeastern Thailand. It is like a mobile sound stage that attracts children and young people to participate in activities. However, it gives a chance for these people to access to alcohol consumption. The purpose of this paper was to investigate approach for alcohol consumption control in live music car activities of a community in northeastern Thailand. The study employed a qualitative research method. Data were collected through in-depth interview conducted with ten community leaders, ten local people, and five live music car owners. Besides, participatory and non-participatory observations were employed. Obtained data were analyzed by using content analysis. Results of the study revealed that approach

for alcohol consumption control in live music car activities of a community in northeastern Thailand contained 4 aspects: 1) family and community control 2) community leader control 3) live music owner control, and 4) participant control (educational institution and actives hosts). The purpose of these approach was to limit alcohol consumption and save people participating in the activities.

Correspondence: Ittipong Thongsrikate

E-mail: Thongsrikatei@gmail.com

คำสำคัญ

แนวทาง, การควบคุม, การบริโภค, แอลกอฮอล์, รถแห่ดนตรีสด

Keywords

approach, community, consumption, alcohol, live music car

บทนำ

รถแห่ดนตรีสด (Live music car) เป็นมหรสพหนึ่งที่สามารถพบเห็นได้ในกิจกรรมรื่นเริงทั่วไป เช่น งานกินเลี้ยง งานขึ้นบ้านใหม่ งานฉลองตำแหน่ง และงานที่เกี่ยวข้องกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในรอบหนึ่งปี เช่น งานบุญผะเหวด งานบวช งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า เป็นต้น มีการพัฒนามาจากการแห่กลองยาวที่ใช้ตีนาขบวนในเทศกาลงานประเพณี 12 เดือน⁽¹⁾ จนกลายมาเป็นรถแห่ดนตรีสดที่สามารถบรรเลงและขับร้องสดได้บนรถคล้ายกับเวทีหมอลำเคลื่อนที่มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความสนุกสนาน ครื้นเครงให้กับงานที่จัดขึ้น และกำลังได้รับความนิยมในช่วงระหว่างทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

สิ่งที่กำลังเป็นคำถามของคนในสังคมเกี่ยวกับปรากฏการณ์รถแห่ดนตรีสดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากประเด็นการดัดแปลงสภาพรถ คือการกลายเป็นแหล่งมั่วสุมของเด็กและเยาวชน⁽²⁾ โดยงานบุญเทศกาลงานรื่นเริงในพื้นที่ภาคอีสาน มักจะมีรถแห่ หมอลำ เป็นจุดดึงดูดให้วัยรุ่นและชาวบ้านในชุมชนมีความนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้วัยรุ่นมีการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายและดื่มในปริมาณที่มากขึ้นตามมารวมทั้งการเกิดขึ้นของการดื่มครั้งแรกและครั้งต่อ ๆ มา⁽³⁾ จากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2558 ในกลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป พบว่า มีผู้ดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ประมาณ 17.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.2⁽⁴⁾ ขณะเดียวกันก็มีการร้องเรียนจากผู้ประสานงานเครือข่ายเยาวชนป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ เครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจสุรา เครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็กและเยาวชน รวมทั้งกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเรียกร้องให้มีการตรวจสอบและมีการมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหารถแห่และรถคอนเสิร์ตที่จัดคล้ายกับผับเคลื่อนที่พร้อมกับ ปลอมให้เด็กและเยาวชนเข้าไปใช้บริการจำนวนมาก โดยไม่มีการตรวจบัตร อีกทั้งมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ โดยไม่มีการควบคุม ซึ่งอาจนำมาสู่เหตุการณ์การทะเลาะวิวาท อุบัติเหตุ การคุกคามทางเพศและปัญหาอื่นตามมา⁽⁵⁾

การบริโภคแอลกอฮอล์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดในชุมชน หากไม่มีการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ก็อาจมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม สถานที่จัดกิจกรรม รวมทั้งเหตุอันตรายอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของสมอง พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อุบัติเหตุบนท้องถนน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและมีโอกาสติดสุราเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จากการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับการควบคุมแอลกอฮอล์นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว โรงเรียน จนกระทั่งถึงชุมชน ในระดับบุคคล ตัวของผู้ที่บริโภคแอลกอฮอล์ต้องตระหนักถึงโทษและประโยชน์ที่จะเกิดกับตนเอง ในระดับครอบครัวด้วยการอบรมสั่งสอนและดูแลให้สมาชิกในครอบครัวไม่ให้อยู่

เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครอง เป็นต้น ระดับโรงเรียน ครูต้องให้ความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความรู้ทางด้านกฎหมาย และการประพาดิตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียน และในระดับชุมชน ผู้นำชุมชน หรือแกนนำชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ การป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในชุมชน รวมทั้งสร้างกฎ กติกาในการปฏิบัติร่วมกัน อย่างเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น⁽³⁾ โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของชุมชนในกิจกรรมรณรงค์ลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายระดับ

ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงสนใจแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรณรงค์ลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากรณรงค์ลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เข้ามามีส่วนในกิจกรรมของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนก่อให้เกิดการเข้าถึงการดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชนที่อาจนำมาสู่การเป็นนักดื่มหน้าใหม่รวมถึงนักดื่มทั่วไป และเห็นว่าชุมชนควรมีแนวทางควบคุมเพื่อไม่ให้คนในชุมชน เด็กและเยาวชนเข้าถึงการบริโภคแอลกอฮอล์ เพื่อที่จะสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับผู้ที่เข้าร่วมในกิจกรรม และอาจนำไปสู่กิจกรรมรณรงค์ลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไปในอนาคต

วัสดุและวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา การศึกษาออกแบบการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึกเกี่ยวกับแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรณรงค์ลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พื้นที่ทำการวิจัย การวิจัยนี้เลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) คือ ชุมชนบ้านโคก (นามสมมติ) เป็นชุมชนหนึ่งที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุมชนแห่งนี้มีความถี่ของการจัดกิจกรรมที่ใช้บริการรถแห่ดนตรีสดอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากเพจ

Facebook ขอนแก่นแดนหมอลำ ในช่วงเดือนมกราคม ถึงเมษายน 2563 พบว่า ชุมชนบ้านโคก (นามสมมติ) มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการรถแห่ดนตรีสด สูงถึง 10 กิจกรรม ซึ่งมากกว่าชุมชนอื่นในพื้นที่เดียวกัน

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย การวิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลระดับชุมชน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 10 คน และผู้ให้ข้อมูลระดับปัจเจก ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนพื้นที่วิจัย จำนวน 10 คน และเจ้าของรถแห่ดนตรีสด จำนวน 5 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 25 คน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายข้างต้นได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชน ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการให้บริการของรถแห่ดนตรีสด การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหตุการณ์ หรือผลกระทบที่เกิดจากการขาดมาตรการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของชุมชนในกิจกรรมรณรงค์ลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรณรงค์ลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรณรงค์ลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จัดขึ้นในชุมชน

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวคำถามสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้ผ่านการตรวจสอบความตรง ของประเด็นเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน แบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ แนวคำถามสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน แนวคำถามสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชน และแนวคำถามสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เจ้าของรถแห่ดนตรีสด การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงตุลาคม 2563 การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ในการช่วย

ประสานงานและติดต่อประสานงานผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตัวผู้วิจัยเอง เมื่อพบกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองและชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ก่อนจะทำการสัมภาษณ์ทุกครั้ง หากผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกในการให้ข้อมูลแต่ละครั้งจะมีการนัดหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ด้วยการนำเทปเสียงที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเป็นเนื้อความแบบคำต่อคำ แยกบทสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล พร้อมตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล กำหนดรหัสให้กับข้อความ หรือเนื้อความที่ได้จากการทบทวนเอกสารงานวิจัย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และเรียบเรียงเพื่อจัดกลุ่มสำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เลขที่ HE-048-2020 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2563

ผลการศึกษา

แนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกิจกรรมรดแห่นตรีสต สามารถนำผลการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ประกอบด้วย 1) บริบทของชุมชนในการวิจัย และ 2) แนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรดแห่นตรีสตของชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) บริบทของชุมชนในการวิจัย

“ชุมชนบ้านโคก” เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ระหว่างรอยต่อของจังหวัดขอนแก่นกับจังหวัดมหาสารคาม ห่างจากตัวเมืองขอนแก่นประมาณ 15 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตฝั่งเมืองสีเขียวของจังหวัดขอนแก่น ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะการทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ลุ่มบริเวณแม่น้ำพอง และเป็นพื้นที่รับน้ำ

ขนาดใหญ่ จึงมีน้ำเพียงพอที่จะทำนาปรังและนาปี ชุมชนยังคงรักษาวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม มีลักษณะความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ สังคมและวัฒนธรรมที่ดีในชุมชน ยังคงยึดถือปฏิบัติตามหลักศาสนา และให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมประเพณีที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมา

การจัดกิจกรรมภายในชุมชนส่วนใหญ่จัดขึ้นตามประเพณีของคณิสฐานในรอบหนึ่งปี หรือที่เรียกว่า “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ในส่วนของการจัดกิจกรรมที่ใชรดแห่นตรีสตในกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในชุมชนนั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแห่ ซึ่งการแห่นั้นจะต้องมีดนตรีเป็นเครื่องประกอบ ในสมัยก่อนชุมชนใช้กลองยาว ผสมกับพิณ แคน เป็นเครื่องดนตรีประกอบในการแห่นาขบวน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปมีรดแห่นตรีสตเกิดขึ้น ชาวบ้านในชุมชนจึงหันมาใช้บริการรดแห่นตรีสตในการแห่

การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแห่ภายในชุมชนนิยมจัดขึ้นในช่วงเดือนเจ็ด หรือที่ชาวบ้านในชุมชนเรียกว่า “บุญเบิกบ้าน” เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีแก่ชุมชน หมู่บ้านของตนเองให้หมดไป พร้อมกับการจัดงานอุปสมบทหมู่บุตรหลานของผู้ที่อยู่ในชุมชน ก่อนที่จะเป็นงานบุญในเดือนแปด หรือบุญเข้าพรรษา และจะมีการใช้บริการรดแห่นตรีสตในกิจกรรมของชุมชนอีกครั้งหลังออกพรรษา เช่น การแห่กลิ้ง ลอยกระทง แห่ผ้าป่า เป็นต้น ผู้ว่าจ้างรดแห่นตรีสตมีทั้งปัจเจกบุคคลและคณะบุคคล แตกต่างออกไปตามลักษณะการจัดงาน เช่น งานบวช ส่วนใหญ่ผู้ว่าจ้างรดแห่นตรีสตเป็นปัจเจกบุคคล ว่าจ้างให้มาทำการแสดง ส่วนงานแห่กลิ้ง หรือผ้าป่านั้นชาวบ้านในชุมชนจะร่วมกันว่าจ้างรดแห่นตรีสตมาทำการแสดง เป็นต้น ระยะเวลาการแสดงของรดแห่นตรีสตอยู่ที่ประมาณ 3 ชั่วโมง มีค่าใช้จ่ายประมาณ 16,000-18,000 บาท ต่อดรดแห่นตรีสตหนึ่งคืน รูปแบบการแสดงของรดแห่นตรีสตมีทั้งการบรรเลงดนตรีเคลื่อนที่ไปตามถนนในชุมชน และจอดเล่นบรรเลงอยู่กับที่เมื่อมีงาน หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนโดยใช้บริการรดแห่นตรีสต ส่วนใหญ่มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก

ไม่ว่าจะเป็นเด็กและผู้ใหญ่ในชุมชนและนอกชุมชน ขณะเดียวกันในขบวนแห่สามารถพบเห็นการบริโภค แอลกอฮอล์ ของผู้ที่เข้าร่วมขบวนแห่ได้โดยทั่วไป เนื่องจากการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมงานรื่นเริง งานบุญประเพณีเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในชุมชน ในส่วน เครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ในงานนั้นมีทั้งจากผู้ที่เป็น เจ้าภาพจัดหาไว้เพื่อต้อนรับแขกที่มาร่วมงาน และแขก ที่มาร่วมงานจัดหามาเอง โดยซื้อจากร้านค้าในชุมชน หรือ ร้านสะดวกซื้อแล้วนำมาบริโภคภายในงาน หรือกิจกรรม ที่จัดขึ้น ซึ่งการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ ดนตรีสดของชุมชนที่จัดขึ้นส่วนหนึ่งนำมาสู่ปัญหาการ ทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกายของผู้ที่มาร่วมทำกิจกรรม ตลอดจนภาพการบริโภคแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชน

2) แนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ใน กิจกรรมรถแห่ดนตรีสดของชุมชน พบว่า แนวทางการ ควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสด ของชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หลายระดับ โดยมีแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดของชุมชน ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางควบคุมของครอบครัวและ ชุมชน แนวทางควบคุมของผู้นำชุมชน แนวทางควบคุม ของเจ้าของรถแห่ดนตรีสด และแนวทางในการควบคุม ของภาคีที่เกี่ยวข้อง (โรงเรียน/สถาบันการศึกษาและผู้ว่า จักรรถแห่ดนตรีสด) โดยมีรายละเอียดในแต่ละแนวทาง ดังนี้

2.1) แนวทางควบคุมของครอบครัวและ ชุมชน ในแนวทางนี้มีผู้ดำเนินการควบคุมการบริโภค แอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดอยู่ด้วยกัน 2 หน่วย คือ หน่วยครอบครัว และหน่วยชุมชน โดยการ ควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ ดนตรีสดของครอบครัวพบว่า เมื่อมีกิจกรรมที่ใช้บริการ รถแห่ดนตรีสดจัดขึ้นภายในชุมชน พ่อ แม่ หรือ ผู้ปกครองควรมีการควบคุมไม่ให้บุตรหลานของตนเอง ยุ่งเกี่ยวกับการบริโภคแอลกอฮอล์ ด้วยการดักเตือน ให้อบรมสั่งสอน การดูแลความประพฤติ เนื่องจาก เป็นวัยที่ยังไม่สมควรดื่ม ควรให้ความสำคัญกับการศึกษา เล่าเรียน แต่หากถึงวัยที่สมควร การดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ต้องมีความระมัดระวัง ไม่ควรดื่มจนขาดสติ หรือมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น ดังคำบอกเล่าของคนในชุมชนที่ว่า

“...เดือนเลย ถ้าลูกหลานของตัวเองนะ ถ้าคน อื่นเราก็ไม่กล้าไปเตือน หลานสาวขึ้นขอบ รถแห่ ถ้ามีรถ แห่ที่มีโน้ไปหมด ก็บอกว่าหนูจะไปได้ แต่ว่าหนูอย่าไป ดื่ม เขาก็บอกว่าป้าไม่ชอบดื่ม ชอบไปเต้นเฉยๆ แต่ถ้า เห็นว่ากิน ดื่มอยู่บ้านก็บอกว่า อย่าดื่มให้ตัวเองเมามา ยมันจะดูแลตนเองไม่ได้ ก็บอกเขาว่าอย่างนั้น ส่วนคน ข้างนอกก็ไม่กล้าไปเตือนเขา ทว่าคนในชุมชนหมู่บ้าน ที่ อยู่นี้เด็ก ๆ ส่วนใหญ่ก็รู้จักกันหมด เรื่องกิน เรื่องดื่มนี้ก็ ดื่มได้นะ แต่อย่าให้มันเกินประมาณ เรื่องดื่มนี้ไม่มีบ้าน ไหนไม่ดื่ม...”

(สมร (นามสมมติ) สัมภาษณ์ 2 กรกฎาคม 2563)

ส่วนแนวทางควบคุมของชุมชนพบว่า การ ควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรี สดของชุมชนยังไม่มีกฎ กติกาที่เป็นการควบคุมในเรื่อง นี้โดยเฉพาะ เนื่องจากเห็นว่าการแสดงของรถแห่ดนตรี สดมีช่วงเวลาในการแสดงและมีเจ้าภาพเป็นผู้รับผิดชอบ ชัดเจน แนวทางควบคุมของชุมชนจึงเป็นการขอความ ร่วมมือกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนให้เป็นหูเป็นตาใน การดูแลบุตรหลานไม่ให้เกิดการมั่วสุม หรือดื่มเหล้าเมื่อ มีกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดเข้ามาในชุมชน ช่วยกันกล่าว ดักเตือน หากพบเห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสม ขณะ เดียวกันก็ ขอความร่วมมือกับเจ้าภาพที่ว่าจ้างให้รถแห่ ดนตรีสดมาทำการแสดง ช่วยควบคุมไม่ให้เด็กและ เยาวชนที่อายุน้อยไม่ถึงตามที่กฎหมายกำหนดเข้าถึงการ บริโภคแอลกอฮอล์ หรือขอให้จัดกิจกรรมในลักษณะของ งานที่ปลอดภัย รวมทั้งขอความร่วมมือกับผู้ประกอบการ ร้านค้าภายในชุมชนให้ปฏิบัติตามกฎหมาย คือ ไม่ จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ห้ามจำหน่ายใน ช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น ดัง คำบอกเล่าของผู้ที่อยู่ในชุมชนซึ่งเป็นคนหนุ่มสาวเล่าให้ ฟังว่า

“...หนูอยากแบบว่าให้ควบคุมตามร้านค้าอะคะ ขายแบบจำกัดอายุอย่างนี้อะคะ เวลาในงาน มีรถแห่มาในชุมชน ให้ร้านค้าอย่างนี้ขายให้อายุที่แบบตามที่กฎหมายกำหนด เอาบัตรประชาชนมาดูก่อน ซื้อมาก็ได้ ให้เด็กแบบอายุต่ำกว่านั้นไปกินแล้วแบบนี้มีเรื่องก็ไม่ได้ ...”

(แพน (นามสมมติ) สัมภาษณ์ 5 กันยายน 2563)

2.2) แนวทางควบคุมของผู้นำชุมชน พบว่าเป็นแนวทางที่ผู้นำชุมชนใช้ในการควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยเมื่อมีการจัดกิจกรรมที่ใช้บริการรถแห่ดนตรีสดในชุมชน ประกอบด้วย 2 แนวทางย่อย ได้แก่ แนวทางในการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ด้วยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางด้านข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แนวปฏิบัติสำหรับ การว่าจ้างรถแห่ดนตรีสดมาทำการแสดงในชุมชน และกิจกรรมที่จะจัดขึ้นในชุมชนให้ชาวบ้านในชุมชนได้รับทราบ ดังคำบอกเล่าของคนในชุมชน ที่เล่าให้ฟังถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ใช้บริการรถแห่ดนตรีสดว่า

“...ผู้ใหญ่บ้านเขาก็ประกาศเกี่ยวกับการห้ามดื่ม ว่าดื่มเท่านั้นเท่านั้นได้ อย่าเที่ยวเท่านั้นเท่านั้น เขาก็พูดผ่านเครื่องขยายเสียงในชุมชนตอนเช้าและตอนเย็น ไม่ได้ประกาศเตือนทุกวัน หากมีกิจกรรมที่จะจัดขึ้นในชุมชน หรือข่าวสารของราชการมาจึงประกาศ ...”

(สมศรี (นามสมมติ) สัมภาษณ์ 4 กรกฎาคม 2563)

ขณะเดียวกันเมื่อมีกิจกรรมที่ใช้บริการรถแห่ดนตรีสดในชุมชน ก่อนการทำการแสดง หรือทำการแห่ ผู้นำชุมชนยังได้มีการประกาศให้กับผู้ที่เข้ามาร่วมงานหรือกิจกรรมได้รับทราบ เช่น การขอความร่วมมือกับผู้ที่เข้ามาร่วมงานในเรื่องของการทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย หรือการสร้างความปลอดภัยกับรถแห่ดนตรีสด รวมทั้งการขอความร่วมมือในการบริโภคแอลกอฮอล์ที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญแก่ผู้อื่น และยังคงครองสติของตนเองได้ เป็นต้น ดังคำบอกเล่าของผู้นำชุมชนได้เล่าให้ฟังว่า

“...แรกผมเอาไม้ค้ประกาศก่อนว่าถ้าชอบสนุกก็สนุกได้ แต่เป็นการสนุกสนานที่มีสติ ระวังตัว ระวังเรื่อง หากมีเรื่องทะเลาะวิวาทเกิดขึ้น ผู้นั้นต้องรับผิดชอบ ทั้งเรื่องที่เกิดการทะเลาะวิวาท รับผิดชอบ ค่าเสียหายให้กับรถแห่ที่จ้างมา หากเตือนอย่างนี้ก็ไม่มีคนกล้า ถึงจะเมาแล้วแต่ไหนก็ไม่กล้าที่จะทะเลาะวิวาทเพราะกลัวเสียเงินหมื่น...”

(สมาน (นามสมมติ) สัมภาษณ์ 2 กรกฎาคม 2563)

แนวทางควบคุมโดยผู้นำชุมชนอีกแนวทางหนึ่ง คือ การลงพื้นที่ในชุมชนที่จัดกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดเพื่อดูแลและตรวจสอบความเรียบร้อยของการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่จัดกิจกรรมรถแห่ดนตรีสด และพื้นที่รอบ ๆ ที่รถแห่ดนตรีสดเคลื่อนผ่านไป ด้วยการขอความร่วมมือให้ร้านค้า ผู้ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมแอลกอฮอล์ เช่น ห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกช่วงเวลาตั้งแต่ 11.00–14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00–24.00 นาฬิกา ห้ามจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์และบุคคลที่มีลักษณะมีเมามาจนครองสติไม่ได้ เป็นต้น ทั้งนี้ความเข้มแข็งในการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมที่ใช้บริการรถแห่ดนตรีสด ผู้นำชุมชนจะต้องมีความเข้มงวดกับกิจกรรมที่จัดขึ้น ขณะเดียวกันก็ต้องดำเนินการตามข้อกฎหมายกับผู้ที่มีส่วนร่วมกิจกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามควบคุมไปด้วย

2.3) แนวทางการควบคุมโดยเจ้าของรถแห่ดนตรีสด พบว่า เจ้าของรถแห่ดนตรีสดไม่ได้มีแนวทางการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์กับผู้เข้ามาร่วมในขบวนแห่ โดยกล่าวถึงประเด็นนี้ว่ารถแห่ดนตรีสดเป็นเพียงผู้ที่ถูกว่าจ้างให้มาสร้างสีสันความบันเทิงให้กับงานที่เจ้าภาพว่าจ้างมาเท่านั้น ส่วนการดูแลความสงบเรียบร้อย หรือการรณรงค์เกี่ยวกับการบริโภคแอลกอฮอล์น่าจะเป็นหน้าที่ของเจ้าภาพ หรือเจ้าหน้าที่ เช่น ตำรวจ สารวัตรทหาร เป็นต้น ขณะเดียวกันการควบคุมการดูแล

การบริโภคแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชน หรือคนที่เขามาร่วมงานอาจจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง สถาบันการศึกษา ชุมชน รวมถึงเจ้าของรถแท็กซี่ที่ตีสตาร์ทที่ต้องมาคุยหรือสร้างข้อตกลงกัน ดังคำบอกเล่าของเจ้าของรถแท็กซี่ที่เล่าให้ฟังว่า

“...ที่จริงเรา (เจ้าของรถแท็กซี่) เป็นแค่ไปสร้างความบันเทิง เป็นฝ่ายบันเทิงการ แต่ว่าเรา ไม่ได้มีการส่งเสริมเรื่องการทะเลาะวิวาท ถ้าในมุมมองของผมเองนะครับ มันเป็นเรื่องของชุมชน เรื่องของการปลูกฝังด้วย ค่านิยม บางที่ต้องคุยกันในทุกภาคส่วน ในชุมชน ภาคสถานศึกษาต้องให้ความรู้ อย่างพวกผมอย่างรถแท็กซี่ก็ต้องร่วมด้วยช่วยกัน เราจะทำยังไงบางอย่าง ถ้าคุยกันได้ก็มันต้องหันหน้าคุยกัน อาจต้องมีการประชุม เรียกผู้ประกอบการรถแท็กซี่ด้วย ว่าเราจะมีทางออกกันอย่างไร เสนอทางร่วมกัน ยังไง ควรจะจำกัดอะไรยังไง...”

(บาส (นามสมมติ) สัมภาษณ์ 6 กันยายน 2563)

แม้ว่าเจ้าของรถแท็กซี่ไม่มีแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์สำหรับผู้ที่ยังมาร่วมขบวน แต่เจ้าของรถแท็กซี่แต่ละคันก็มีกฎ กติกาในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับนักร้อง นักดนตรี หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับรถแท็กซี่ ด้วยการขอความร่วมมือไม่ให้คนดนตรี นักร้องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างทำการแสดง แต่หากทำการแสดงเสร็จแล้วและกำลังเดินทางกลับมายังที่พัก หรือสำนักงานของรถแท็กซี่ก็สามารถดื่มได้ ซึ่งกฎของรถแท็กซี่ที่กำหนดขึ้นส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อให้คนดนตรี ได้ทำการแสดงอย่างเต็มที่กับงานที่ได้รับการว่าจ้างในแต่ละงานและป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการแสดง รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ที่เขามาร่วมกิจกรรม คำบอกเล่าของเจ้าของรถแท็กซี่ที่เล่าให้ฟังว่า

“...อย่างรถผมเอง (เจ้าของรถแท็กซี่) ของผมคือตอนแสดงอยู่จะไม่มีการดื่ม อันนี้จะเป็นกฎของรถ สมมติเบียร์ที่เจ้าภาพให้มา ผมจะเก็บไว้ก่อน

อย่างเลิกงานแล้วอาจกิน กินเลยๆ ไม่เป็นไร แต่ ณ ตอนแสดง อยู่ไม่ควรเป็นแบบอย่าง ห้ามครับ หลังแสดงอาจจะกลับมาสำนักงานแล้วก็กินได้ไม่เป็นไร เพราะว่าเราอยู่ในสถานที่ปิด อยู่ในบ้านตัวเอง อยู่ในสำนักงานตัวเอง...”

(แบงค์ (นามสมมติ) สัมภาษณ์ 6 กันยายน 2563)

ในส่วนการได้รับสนับสนุนจากบริษัทห้างร้านที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รถแท็กซี่ส่วนใหญ่ไม่มีบริษัท หรือห้างร้านที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้การสนับสนุน (Sponsor) เนื่องจากเจ้าของรถแท็กซี่ส่วนใหญ่จัดทำรถแท็กซี่ขึ้นมาจากความรักและความชอบส่วนบุคคล พร้อมทั้งอาศัยเครือข่ายที่เป็นผู้ชื่นชอบรถแท็กซี่ด้วยกันเป็นพี่เลี้ยง การสนับสนุนส่วนใหญ่มาจากร้านจำหน่ายเครื่องเสียง ลำโพง เครื่องขยายเสียง อะไหล่ หรืออุปกรณ์ตกแต่งเกี่ยวกับรถแท็กซี่ เป็นต้น

2.4) แนวทางควบคุมของภาคีที่เกี่ยวข้อง
แนวทางในการควบคุมนี้ เป็นแนวทางที่ได้รับการเสนอมาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย นอกจากการควบคุมของครอบครัวและชุมชน ผู้นำชุมชน และเจ้าของรถแท็กซี่แล้ว ต้องอาศัยความร่วมมือกับภาคีที่เกี่ยวข้องด้วย โดยเสนอให้มีการขอความร่วมมือกับโรงเรียน/สถาบันการศึกษา และการขอความร่วมมือกับผู้ที่เป็นเจ้าภาพว่าจ้างรถแท็กซี่ ซึ่งการควบคุมของโรงเรียน/สถาบันศึกษานั้นพบว่า โรงเรียน/สถาบันการศึกษาควรเข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับโทษของการดื่มสุรา การแสดงทางพฤติกรรมที่มีความเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของสื่อสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อค่านิยมการแสดงออกเกี่ยวกับการเต้น ค่านิยมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือการควบคุมตนเองเมื่อบริโภคแอลกอฮอล์ โดยสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีให้กับนักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงการแสดงออกทางวัฒนธรรมประเพณีที่ดี รวมทั้งข้อกฎหมายเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ เพื่อให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ ตระหนักและปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องนี้

ในส่วนการควบคุมของผู้ว่าจ้างรดแผ่นดินตรีสตพบว่า ผู้ว่าจ้างรดแผ่นดินตรีสตมีส่วนช่วยในการควบคุมให้งาน หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นปราศจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วยการจัดงานที่ปลอดแอลกอฮอล์ หรือขอความร่วมมือกับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาบริโภคในกิจกรรมที่จัดขึ้น ขณะเดียวกันก็ขอความร่วมมือกับเจ้าของรดแผ่นดินตรีสตให้งดเว้นการแสดงที่อาจมีการส่งเสริม หรือเชิญชวนให้บริโภคแอลกอฮอล์ เช่น การแขว การชวนให้ยกแก้ว หรือข้อความที่แสดงให้เห็นว่ามีการส่งเสริมให้เกิดการดื่ม เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ว่าจ้างรดแผ่นดินตรีสตมาทำการแสดงจะต้องดำเนินการยื่นคำขออนุญาตทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงต่อนายกเทศมนตรี หรือนายอำเภอ ก่อนจัดกิจกรรม เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วจึงจะทำการ

โฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงได้ ขณะเดียวกันเจ้าภาพ/ผู้ว่าจ้างรดแผ่นดินตรีสตยังมีหน้าที่ในการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทของผู้ที่เข้าร่วมงาน ด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ช่วยอำนวยความสะดวกในการดูแลความสงบเรียบร้อยของงานที่จัดขึ้น อย่างไรก็ตามการจัดงานที่ปราศจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะงานรื่นเริง งานบุญประเพณีเกี่ยวกับการแห่ เช่น งานบวชที่จัดขึ้นในชุมชนนั้น ยังคงพบเห็นการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมดังกล่าว ทั้งการจัดหาไว้ต้อนรับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยเจ้าภาพและและผู้ที่มีมาร่วมกิจกรรมจัดหามาด้วยตนเอง โดยแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรดแผ่นดินตรีสตของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรดแผ่นดินตรีสตของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แนวทางในการควบคุม	วิธีการควบคุมในกิจกรรมรดแผ่นดินตรีสต
ครอบครัวและชุมชน	การดักเตือน ให้การอบรมสั่งสอน สอดส่องดูแลพฤติกรรมของบุตรหลานขอความร่วมมือกับชาวบ้านในชุมชนช่วยกันดูแลไม่ให้เกิดการมั่วสุมในการบริโภคแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชน กล่าวดักเตือน หากพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ขอความร่วมมือกับเจ้าภาพในการจัดงานที่ปราศจากแอลกอฮอล์
ผู้นำชุมชน	ขอความร่วมมือกับผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนให้ปฏิบัติตามกฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับชาวบ้านในชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ไรรดแผ่นดินตรีสต ข่าวสารของชุมชน ความรู้ทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ใช้บริการรดแผ่นดินตรีสตด้วยตนเองเพื่อควบคุมดูแลความเรียบร้อยของการจัดกิจกรรมและการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
เจ้าของรดแผ่นดินตรีสต	กำหนดกฎระเบียบให้แก่สมาชิกของรดแผ่นดินตรีสตในการบริโภคแอลกอฮอล์ระหว่างการแสดง เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ที่มาเข้าร่วมกิจกรรม หรือชวนแห่ ไม่มีเครื่องหมายการค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ติดไว้บนรดแผ่นดินตรีสต
ภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (โรงเรียน/ผู้ว่าจ้างรดแผ่นดินตรีสต)	ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการดื่มสุรา ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ สอดแทรกเนื้อหาของการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณีการจัดงาน หรือกิจกรรมที่ปราศจากแอลกอฮอล์ ขอความร่วมมือกับรดแผ่นดินตรีสตที่ว่าจ้างมาทำการแสดงให้งดการแสดงที่ส่งเสริม หรือเชิญชวนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบริโภคแอลกอฮอล์ ดำเนินการขออนุญาตใช้เสียงและการขอกำล้างเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยในการจัดกิจกรรม

วิจารณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาสามารถวิจารณ์และอภิปรายผลได้ดังนี้

แนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสด เป็นแนวทางที่ต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับชุมชน ขณะเดียวกันก็เป็นแนวทางที่ชุมชนใช้ในการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของผู้ที่มาร่วมกิจกรรมรถแห่ดนตรีสด โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก เยาวชน และนักดื่มหน้าใหม่เมื่อเข้าไปรวมกิจกรรมดังกล่าวแล้วไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการบริโภคแอลกอฮอล์ หากแต่มีการบริโภคก็ควรบริโภคที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับตนเองน้อยที่สุด เนื่องจากการแสดงดนตรีลักษณะนี้เป็นตัวกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aryamuang Suwannimit and Chaichan⁽⁶⁾ พบว่า วัยรุ่นในชุมชนส่วนใหญ่มักจะดื่มมากในงานบุญ ประเพณี เทศกาลต่างๆ โดยเฉพาะมีหมอลำและรณรงค์เป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญให้กลุ่มวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นและอาจทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงตามมาได้ และงานวิจัยของ Phromkrathok and Chomnirrat⁽³⁾ พบว่า การดื่มเครื่องดื่มของวัยรุ่นในครั้งแรกและครั้งต่อๆ มาเกิดจากการสังสรรค์และงานบุญประเพณีในชุมชน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Kounsamakom⁽⁷⁾ พบว่า ค่านิยมการดื่มมีความสัมพันธ์กับประเพณีวัฒนธรรมไทย ทำให้เกิดค่านิยมการดื่ม เกิดนักดื่มหน้าใหม่ โดยเฉพาะเด็กเยาวชนซึ่งการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบทบาทสำคัญในการจำกัดผลกระทบเชิงลบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพเศรษฐกิจและสังคม⁽⁸⁾ รวมทั้งเพื่อจำกัดการเข้าถึงการบริโภคแอลกอฮอล์ และสร้างความปลอดภัยแก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในชุมชน

แนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ของ

ชุมชนในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสด ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางควบคุมของครอบครัวและชุมชน แนวทางของครอบครัว พ่อ แม่ ผู้ปกครองควรบอกกล่าว ตักเตือนสมาชิกในครอบครัวให้มีความตระหนัก เกี่ยวกับการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมของชุมชนที่มีการใช้บริการรถแห่ดนตรีสด การพฤติปฏิบัติตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kumpfer⁽⁹⁾ พบว่า การสื่อสารของผู้ปกครองสามารถป้องกันการดื่มในเยาวชน ครอบครัว มีส่วนสำคัญในการควบคุมการไม่ดื่มแอลกอฮอล์ และ อีกแนวทางหนึ่งคือการควบคุมของชุมชน ด้วยการขอความร่วมมือกับสมาชิกในชุมชนช่วยการสอดส่อง ดูแลไม่ให้เกิดการมั่วสุม หรือการบริโภคแอลกอฮอล์ เมื่อมีกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดเข้ามาในชุมชนของเด็กและเยาวชน ช่วยกันกล่าวตักเตือน หากพบเห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสม รวมทั้งการจัดกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการลด ละ เลิกการบริโภคแอลกอฮอล์ ขณะเดียวกันก็ขอความร่วมมือกับผู้ประกอบการร้านค้าภายในชุมชนให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srirattayawong Lirtmunlikaporn and Unahalekhaka⁽¹⁰⁾ พบว่า การอบรมสั่งสอนจากคน ในชุมชน หรือการมีกิจกรรมในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การกำหนดกฎกติการ่วมกันของชุมชนเกี่ยวกับเรื่องแอลกอฮอล์ และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ที่อาวุโสในชุมชนเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nutthakornku Wongkongdech and Khunluek⁽¹¹⁾ พบว่า การควบคุมการดื่มสุราของวัยรุ่นในเขตชุมชนใกล้สถานศึกษา คณะกรรมการบริการชุมชนทำหน้าที่รณรงค์ ประชาสัมพันธ์การลดสุราตามเทศกาล ออกตรวจตราร้านค้าและหอพักในชุมชน ถัดมาเป็นแนวทางการควบคุมโดยผู้นำชุมชน ด้วยการใช้อำนาจประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Namlabut and Lamyai⁽¹²⁾ พบว่า ผู้นำ

ชุมชนทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ผ่านเครื่องกระจายเสียง เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี ห้ามซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และประชาสัมพันธ์ร้านค้าไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้กับเด็กและเยาวชน และการลงพื้นที่ของผู้นำชุมชน เมื่อมีการจัดกิจกรรมเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อย ในชุมชนไม่ให้มีการบริโภคแอลกอฮอล์ หรือจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายกำหนด ขณะเดียวกันผู้นำชุมชนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ สมาชิกในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Salakham, et al.⁽¹³⁾ พบว่า ผู้นำควรมีบทบาทและเป็นแกนนำสำคัญ ในการสร้างจิตสำนึก สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน ในการ ลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และให้การสนับสนุนบุคคลที่ลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สำเร็จเป็นบุคคลต้นแบบในชุมชน ต่อมา เป็นแนวทางการควบคุมโดยเจ้าของรถแผ่นดินตรีศด ด้วยการ ขอความร่วมมือให้นักท่องเที่ยว นักดนตรี ไม่บริโภคแอลกอฮอล์ ขณะที่กำลังทำการแสดง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ ผู้ที่เข้าร่วมในขบวนแห่และไม่มีพฤติกรรมที่ส่งเสริม ให้ผู้ที่เข้าร่วมในขบวนแห่บริโภคแอลกอฮอล์ ได้แก่ การเชิญชวนให้ดื่ม หรือการใช้คำพูดในทางที่แสดงให้เห็น ถึงการดื่ม เป็นต้น รวมทั้งไม่ควรมีการติดเครื่องหมายการค้า ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้บนตัวรถของรถแผ่นดินตรีศด และแนวทางการควบคุมของภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็น แนวทางที่ต้องขอความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ จัดกิจกรรมของชุมชนที่ใช้บริการรถแผ่นดินตรีศด ได้แก่ โรงเรียน/สถาบันการศึกษา ด้วยการให้ครูถ่ายทอด หรือให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการดื่มแอลกอฮอล์และ กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับนักเรียน ซึ่งการรับรู้โทษของ แอลกอฮอล์อาจมีส่วนช่วยในการควบคุมการบริโภค แอลกอฮอล์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Glomjai Teinchaitut Sangartit and Na Sakolnakorn⁽¹⁴⁾ พบว่า ครูในโรงเรียนมีส่วนในการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของ การดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมาย กฎระเบียบเกี่ยวกับการดื่ม แอลกอฮอล์ รวมทั้งการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่

นักเรียน และการขอความร่วมมือกับผู้นำจ้งรถแผ่นดินตรี ศดให้จัดกิจกรรมในรูปแบบที่ปราศจากแอลกอฮอล์ หรือขอความร่วมมือกับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมงดบริโภค แอลกอฮอล์ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อายุไม่ ถึง 20 ปี

แนวทางการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ ในกิจกรรมรดแผ่นดินตรีศดของชุมชนแห่งหนึ่งใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 4 แนวทาง เป็นแนวทาง ที่ชุมชนพยายามใช้ความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติกับสมาชิก ในชุมชนและผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนมีความห่วงใยต่อผู้ที่เข้าร่วม กิจกรรมในชุมชนที่ใช้บริการรถแผ่นดินตรีศด โดยขอความ ร่วมมือกับสมาชิกในชุมชน และใช้กฎที่มีความผ่อนคลาย กว่า การใช้ข้อบังคับทางกฎหมาย เพื่อให้ชุมชนยังคง ดำเนินกิจกรรมตามฮีตฮอยอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา ซึ่งงานวิจัยของ Srithongtham et al.⁽¹⁵⁾ เห็นว่าการควบคุม เหล้าในชุมชนเป็นไปได้ยาก เพราะเป็นการแก้ไขที่ ปลายเหตุ หากมีมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในชุมชน จะทำให้เกิดปัญหามากกว่า เช่น การต่อต้านจากชุมชน เกิดปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ความไว วางใจ ความเชื่อใจระหว่างกัน เป็นต้น ซึ่งแนวทางการ จัดการปัญหาเรื่องเหล้าในมุมมองของชุมชนคือ การใช้ มาตรการทางสังคมด้วยการสร้างโอกาสให้ชาวบ้าน ลด ละ เลิก การดื่มสุราในงานเทศกาล งานบุญประเพณี ต่างๆ และงานศพในชุมชน รวมทั้งการมีตัวแบบการ เลิกเหล้าที่เป็นรูปธรรม เป็นต้น ขณะเดียวกันเพื่อให้ กิจกรรมที่จัดขึ้นดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีความ ปลอดภัยของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการป้องกันการ เกิดขึ้นของนักดื่มหน้าใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก และเยาวชน ซึ่งเป็นบุตรหลานของคนในชุมชนก็อาจต้อง อาศัยข้อบังคับทางกฎหมายดำเนินการควบคุมกันไปด้วย ดังงานวิจัยของ Sihapark et al.⁽¹⁶⁾ พบว่า การรณรงค์เพื่อ ป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ต้องดำเนินการควบคู่กับการ บังคับใช้กฎหมายที่ป้องกันไม่ให้มีการซื้อเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ได้สะดวก รวมทั้งลดโอกาสการเข้าถึงสุราใน ช่วงประเพณี

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดของชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแนวทางที่ใช้ในการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดโดยเฉพาะมุ่งเน้นควบคุมตัวผู้ดื่มเป็นสำคัญ ซึ่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ไม่ได้มีการกำหนดในส่วนนี้ไว้ มีเพียงมาตรา 31 ซึ่งควบคุมสถานที่ห้ามดื่ม ซึ่งบริเวณที่จัดรถแห่ดนตรีสดไม่ได้จัดขึ้นในสถานที่ควบคุมในขณะเดียวกันผู้จัดกิจกรรมก็ไม่ได้เป็นผู้จำหน่ายสุรา ดังนั้นชุมชนอาจต้องมีการกำหนดกฎระเบียบสำหรับควบคุมผู้ดื่ม โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก เยาวชน และนักดื่มหน้าใหม่เมื่อเข้าไปร่วมกิจกรรมดังกล่าวแล้วไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการบริโภคแอลกอฮอล์ หากแต่มีการบริโภคก็ควรบริโภคที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อตนเองน้อยที่สุด

2. การศึกษาแนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์แนวทางควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสด อาจกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ผู้ที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายทั้งในส่วนพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พระราชบัญญัติสรรพสามิต และพระราชบัญญัติฉบับอื่นๆ ที่มีอำนาจในการควบคุมทั้งในส่วนของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรถแห่ดนตรีสดได้อย่างลุ่มลึกมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย และศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้งบประมาณสนับสนุนในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. Champadaeng S. Long drums in the culture ways, Wapipathum district Mahasarakham province. Journal of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University. 2017;10:91–109. (in Thai)
2. Bottomline. “Rothae don three sot” jam loie sang kom? [Internet]. 2019 [cited 2020 Jul 10]. Available from: https://bottomlineis.co/Entertainment_Live_Music_Car_Effect (in Thai)
3. Phromkrathok K, Chomnirrat W. Alcohol consumption among Adolescents at a suburb one province Northeastern Thailand. Journal of Nursing and Health Care. 2020;38:22–31. (in Thai)
4. Lekfuengfu N, Thampanich N, Tacharoen K, Wongwaisirawat S, Witvorapong N. Facts about alcohol: Status report on alcoholic beverages in Thailand B.E. 2015. Bangkok: Center for Alcohol Studies. 2015. (in Thai)
5. Singkham P, Jaitae S, Rattanapunya S. Self-efficacy effect on drinking refusal skills of secondary school students in Phayao province. Disease Control Journal. 2020;46:42–51. (in Thai)
6. Aryamuang S, Suwannimit A, Chaichan A. Creating guideline of social immune to care children and youth for prevent alcohol drinking problem. Journal of Nursing Science and Health. 2013;36:57–65. (in Thai)
7. Kounsamakom D. Legal Measure and Enforcement of the alcohol beverage control Act B.E. 2551: A Case Study in Amphermuang Chiang Mai. Naresuan University Law Journal. 2008;

- 6:53-76. (in Thai)
8. Madureira-Lima J, Galea S. Alcohol control policies and alcohol consumption: an international comparison of 167 countries. *Journal of Epidemiology & Community Health*. 2017; 72:54-60.
 9. Kumpfer KL. Family-based interventions for the prevention of substance abuse and other impulse control disorders in girls. *ISRN Addict*. 2014:1-23.
 10. Srirattayawong T, Lirtmunlikaporn S, Unahalekhaka A. Development of a community participative program for alcohol drinking prevention among secondary school student. *Nursing Journal*. 2012;39(1):46-63. (in Thai)
 11. Nutthakornkul P, Wongkongdech A, Khunluek K. Participatory public policy development for alcohol consumption control in a community area near a school. *Journal of the office of DPC 7 Khon Kaen*. 2019;26:27-34. (in Thai)
 12. Namlabut S, Lamyai W. A school-based study on harm to others due to alcohol consumption among youth in Nong Khai province. *Quality of Life and Law Journal*. 2018;14:94-108. (in Thai)
 13. Salakham S, Prasertchai A, Baromtanarat C. Participation of community leaders for alcohol drinking prevention in Thungchang district, Nan province. *Disease Control Journal*. 2017;43:25-34. (in Thai)
 14. Glomjai T, Teinchaitut C, Sangartit S, Sihapark S, Na Sakolnakorn P. The collaboration of the stakeholders in community to prevent the alcohol consumption behavior of young people in Thailand. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2016;17(3):141-8. (in Thai)
 15. Srithongtham O, Mahotan K, Thamarangsi T, Thabuddha U. Alcohol control in local community: a case study of the project on Alcohol-Free Funeral and Traditional Ceremonies. *Journal of Health Science*. 2017;26:209-98. (in Thai)
 16. Sihapark S, Phromthet P, Prommakool S, Janda S, Phailkhamanam N, Sihapark S. Alcohol consumption situation and perceptions regarding provincial alcohol control in Khon Kaen province. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*. 2020;14:362-73.